

species, ut infra videbimus. Ultimo arguitur. Nam vel intellectus noster est capax specierum intelligibilium, vel non : si primum : ergo recipiet illas, ne absurde dicamus dum est in corpore carere semper forma sibi naturali, et perfectione necessaria ad intelligentiam : si non est capax : ergo separatus a corpore non poterit naturaliter recipere species intelligibiles, atque adeo nec intelligere naturaliter, cum ibi non sint phantasmata a quibus determinetur. Tandem in eodem subjecto sunt habitus, in quo species : sed habitus intellectuales subjective insunt intellectui : ergo, et species, cum habitus cognoscitivus ponatur ad facilitandam potentiam in usu specierum. Ad argumenta igitur respondetur terminum productum per actionem non posse esse principium actionis, objectum autem potentiae cognoscitiae per cognitionem productum non esse, ideoque posse praerequiri ad actionem. Ad secundum negandum species ficticias esse, ut satis probatum est, patet et amplius sequenti capite.

CAPUT II.

QUIDNAM SINT SPECIES INTENTIONALES.

1. Quoniam species sunt quasi instrumenta quædam, per quas communiter, objectum cognoscibile unitur potentiae, ideo necessarium est perfecte illas cognoscere. Et primo supponendum est hujusmodi species esse entia realia : probavimus si quidem illas esse, quod est esse entia realia, nam quod non habet entitatem realem, non est. Quo supposito querimus, an sint substantiae, vel accidentia, an materialia entia, vel spiritualia, et quem modum essendi habeant.

2. *Prima assertio.* — *Probatur de speciebus sensuum externorum.* — *De intelligibilibus.* — Prima conclusio. Omnes species sunt accidentia quædam. Probatur inductione. Ac primo de speciebus sensuum exteriorum id constat, cum fiant ab exterioribus accidentibus sensibilibus, et ab illis dependant in conservari. Secundo, quia fingi non potest, que substantiae sint, nec ulla ad id occurrit necessitas, ordinantur nempe ad movendum sensum, illumque actuandum, ad hoc autem munus satis est esse qualitates. Tertio, nullum est agens a quo producuntur tales substantiae, neque possent pervenire usque ad sensum tam brevi mutatione, quam saltem pervenient visibles species. De speciebus quoque intelligi-

bilibus certissima est assertio, substantias enim spirituales preter humanas animas denovo creari inauditum est, ne dicam temerarium.

3. *De speciebus saltem sensuum internorum negant quidam.* — *Primo.* — *Secundo.* — *Sed de his etiam probatur assertio.* — De speciebus sensus interioris, quæ phantasmata appellantur, fuit opinio quorundam esse corpuscula quedam, hoc est, spiritus animales in cerebro existentes, representantesque res ipsas sensatas, sive per substantias suas, sive per accidentia spiritibus inherenter : tum quia si phantasmata inhererant interno sensui, semper illum movebunt ad operandum, atque adeo semper deberet cognoscere : quod falsum esse liquet experimento; tum quia læso cerebro amittuntur saepè phantasmata ; sunt ergo corpuscula aliqua, quæ corrumpuntur. Probatur tamen assertio quoad has etiam species. Primo a pari ratione: nam si in reliquis potentiis perfectioribus, ac minus perfectis, species sufficient accidentalis, cur non in phantasia? Maxime cum eadem rationes procedant, quod ad munus suum sufficiat esse qualitates, quodque non sit agens, a quo producantur substantiae. Est præterea speciale argumentum, nam tales substantias materiales esse oportet et corporeas : occupant ergo locum, proindeque innumera pene phantasmata in angustissimo cerebro reciperentur, cum sola representent individua, quæ per phantasiam innumera fere a nobis percipi, notissimum est. Quis autem credit posse cerebrum tot carpere corpuscula locum occupantia?

4. *Ad primum in numero præcedenti.* — *Ad secundum.* — Neque rationes paulo ante factæ urgent, quia etiam intellectus species plurium rerum sibi inherentes habet, cum non semper actu intelligat. Adde, quod licet essent corpuscula eadem, si qua est, procederet difficultas : quod ergo potentia non actu intelligat, aut cognoscat omnia, quorum habet species, ex eo provenit, quod non cooperetur semper representationi omnium specierum, aut ob alia diverticula, aut aliquando ex libertate, ut in homine. Quod vero læso cerebro amittantur phantasmata, non ideo est, quod sedem deserant corpuscula illa ; contingunt enim talia symptomata absque rupture cerebri, vel fractione illius, ut necesse erat ad egressum corpusculorum : provenit ergo ex eo, quod virtus cerebri inepta redditur ad utendum phantasmibus, vel ex eo quod phantasmata pendent in conservari a recta dispositione cerebri, qua

dissoluta corrumpuntur: constat ergo universalis conclusio posita, omnes species intentionales esse accidentia, atque adeo qualitates, cum ad aliud prædicamentum pertinere non possint.

5. *Primum corollarium contra Cajetanum et commentatorem, de quo, ac de sequente consulatur auctor, lib. 2, de Attributis, cap. 12, a num. 6.* — Et ex hac conclusione infero primo inter potentiam et speciem intentionalem esse solum accidentalem unionem, ut pote inter accidens et subjectum, neque ullam majorem posse excogitari, quidquid Cajetanus fingat, 1 part., quæst. 14, art. 1, exponens famosum Commentatoris dictum, quod ex intelligibili, et intellectu magis unum fiat, quam ex materia et forma, ex quibus et unum tertium ab utraque distinctum resultat, et materia ipsa neutiquam forma efficitur : at vero ex objecto et potentia tertium non resultat, sed potentia fit ipsum intelligibile, sive objectum. Illud tamen dictum in rigore falsum esse censeo. Nam inter materiam et formam substantialis unio datur, ex illisque fit per se unum; inter potentiam vero et objectum non potest intelligi unio plusquam accidentalis, maxime quando unio fit media specie, ut in præsenti, nec alio modo dici vere potuit intellectum fieri ipsum intelligibile, nisi quatenus informatur specie illud repræsentante: hoc autem modum accidentalis unionis non transcendet. Præterea intellectus beati divinam essentiam videns, illi intime unitur, nullo autem modo dici potest, quod sit ipsa essentia, nisi forte nimium metaphorice: ergo, etc.

6. *Responsio Cajetani expugnatur.* — At occurrit Cajetanus intellectum fieri ipsum intelligibile intelligibiliter, non realiter : hoc vero quomodo intelligibiliter dicatur, non intelligo, revera namque sola ibi potentia et species, unioque accidentaria, ac realis inter ipsas invenitur: quid ergo per vocem intelligibiliter, importari amplius fingitur. Præterea aut uniri intelligibiliter est uniri realiter, aut non : si hoc dicatur, profecto ex vi illius unionis sequi non posset realis actio, seu cognitio: si vero primum respondeatur, jam distinctio est superflua, et procedit argumentum, quod sit unio inter res distinctas, et non est substantialis, cum sit inter accidentia: ergo accidentalis erit, quod est intentum, atque adeo nec major erit, quam inter materiam et formam, neque potentia fiet ipsum objectum. Item quando ait intellectum fieri intelligibile, vel id intelligit de intellectu præciso ab specie, vel cum specie

composito. Primum dici non potest, quandoquidem potentia præcisa ab specie nihil reale habet, quod antea non haberet. Secundum autem nihil aliud dictum est, quam quod compositum ex potentia et specie ipsum sit objectum in esse repræsentativo. Ejusmodi tamen compositum unione tantum accidentalis unum est quod intendimus. Responderi potest pro Cajetano, et ipsius principiis, quod species duo habeat, esse nimurum imaginem, et esse qualitatem, atque ut qualitatem inhærente, unumque per accidens efficere: ut imaginem vero non inhærente, sed immediate uniri potentiae, adeo ut potentia fiat res ipsa que repræsentatur, sed de hac distinctione quid sentiendum sit infra dicemus, num. 27. Attamen quod ad rem attinet, impertinens est, nam species sub quacumque ratione, non potest non esse accidens a potentia distinctum, ac adeo nec nisi accidentalem unionem cum illa causare.

7. *Secundum corollarium contra eundem Cajetanum.* — Secundo colligitur ex hac conclusione speciem intentionalem afferre secum proprium esse accidentale, illudque tribuere potentiae per realem inhærentiam ad illam, in quo etiam falsus est Cajetanus, 1 parte, q. 12, articulo secundo, circa tertium, dicens speciem, ut constituit potentiam in actu primo per realem inhæsionem, habere esse imperfectum, ut vero constituit in actuali cognitione habere perfectum : nam species, inquit, comparatur ad actum, sicut forma ad esse, eo quod esse ipsius speciei quatenus intelligibilis, est intelligere, quæ omnia mili non sunt intelligibilia. Nam primo, quid quæso significat intelligere esse ipsum speciei esse? Nam species propriam entitatem habet distinctam ab actu cognoscendi, quam conservat, sive potentia actu cognoscendi, quam conservat, sive potentia actu cognoscatur, sive otetur. Secundo quomodo quæso intelligitur, effectum formalis speciei esse intelligere? Namque effectus formalis a forma accidentali tribuitur inhærendo, species autem inhærendo non tribuit cognitionem cum possit, ut dixi, species inhærente intellectui, quin ipse intelligat. Unde sumitur aliud argumentum: nam effectus formalis est inseparabilis a forma quamdiu est in subjecto: sedactus cognitionis separatur ab specie: ergo non est effectus formalis illius. Item actus, et species sunt due qualitates distinctæ, una autem qualitas non potest esse effectus formalis alterius, siquidem utraque earum est forma distincta, proindeque potens distinctum effectum formale conferre. Denique infra probabimus

speciem concurrere effective ad actum: non ergo causa est formalis illius; habet ergo species proprium esse distinctum ab actu, quod confert subjecto. Si vero roges quam denominationem subjecto tribuat, respondebimus eare vocabulo: tum quia species sunt ignotæ, et sensibus haud satis perspectæ: tum quia species potissimum ordinantur, ut repräsentent objecta, deserviuntque cognitioni, atque id præcipue in illis considerari, omissa denominatione subjecti, quæ ad hoc munus est quasi per accidens.

8. Ultimo tamen est in hac conclusione notandum, si contingat aliquando ipsum objectum immediate uniri potentiae, ut in beatissimis credimus, aut etiam in substantiis separatis, quando seipsas cognoscunt, tunc non esse necessariam speciem, quæ sit accidentis.

9. Secunda assertio probatur.—Consulatur auctor pro hac tertia assertione, l. 2, de Ang., cap. 3, num. 24.—Secunda conclusio. Species non sunt ejusdem rationis cum objectis suis.

Conclusio est Aristotelis, lib. 2, de Anima, c. 12, dicentis sensus recipere species sine materia: materiam vocat ipsam naturam realem qualitatis, quod est dicere, visum non recipere ipsum colorem materialiter, sed quādam spēcī illius repräsentatricem: significat ergo aperte spēcī et colorem differre specificē. Præterea de spēcībus intelligibilibus constat conclusio. Sun! enim accidentia spiritualia, res autem cognita sāpe est substantia, vel res materialis: de sensibilibus vero ostenditur: nam objectum sāpe habet contrarium, non item species: sic albedo et nigredo contrarie sunt, species autem illarum minime cum possint in eadem pupilla, aut medio diaphano simul existere, ac deservire ad utrumque colorē conspiciendum.

10. Durandi evasio expugnatur.—Occurrit Durandus eo in eventu speciem albedinis et nigredinis non duplēcē, sed unam medium esse repräsentantem utrumque colorem, sed plane impossibile videtur, res adeo diversas et contrarias per unicam spēcī repräsentari, maxime cum possint albedo et nigredo in gradu intensissimo objici aspectui, quod difficilius contra Durandum militat, assentem species ejusdem rationis esse cum ipso objecto, ut infra videbimus. Atque per hæc non solum probatur species contrariorum objectorum esse distinctas, quamvis simul sint in eodem medio, sed etiam tot multiplicari species in oculo, quot sunt res visæ, vel re-

præsentatae, cum non possit unica species esse similitudo tam multiplicitum objectorum, nisi sit eminentior, et altioris ordinis, qualis non est species sensibilis, neque appareat, a quo talis species produci queat: unde in solis Angelis illa specierum eminentia concedi solet. D. Thomas tamen in 3, d. 14, quæst. 4, a. 4, quæstiunc. 4, ad secundum, scripsit per eamdem imaginem speculum videri, ac rem in speculo: ratio tamen facta contrarium probat: aliæque experientiae similiter, fiat reflexio, veluti si oculus in ea distantia sit, ad quam perveniat directa species speculi, et non reflexa objecti. Nec effugies, si dicas præter spēcī, debitam quoque propinquitatē postulari ad cernendum: postulari enim merito potuit, ut objectum spēcī sui produceret, quod in casu proposito jam conceditur: at ut potentia, idonea spēcī jam recepta, ad actum suum immanentem eliciendum, propinquitatē cum objecto postulet nulla ratio exigit: alioquin similem quoque propinquitatē in internis potentia postularemus.

11. Probatur tertia eadem assertio.—Præterea arguitur pro conclusione. Quia si species coloris esset color, posset videri in ipso aere, non videtur autem nisi in determinato corpore, verbi gratia, pariete: ergo, etc. Item si color esset, profecto in oculo impressam sensationem non causaret, juxta Aristotelem pronuntiantem sensibile supra sensum non efficere sensationem. Rursus color colorem non produceit: at coloris species per medium aliud, atque aliud, ut instrumentum saltem objecti efficienter effunditur. Ad hæc si species albedinis esset albedo, impediret visionem nigredinis, non tamen impedit: ergo, etc. Ultimo species sensus interioris ejusdem sunt ordinis cum externis, sed internæ non sunt ejusdem ordinis cum objecto, imaginativa enim non habet intra se sonum, vel odorem realiter: ergo neque externæ species ejusdem rationis sunt cum objectis. Atque hanc conclusionem docet divus Thomas, de Verit., q. 8, a. 11, 7, Metaphysicæ, lect. 6, Comment. ibi, text. 27, Albertus, l. 2, Animæ, tr. 4, cap. 11, et D. Augustinus 7, super Genesim ad litteram, c. 2, qui omnes aiunt species repräsentantes contraria posse esse simul in eodem subjecto, eo quod qualitates intentionales inter se contrariae non sint. Aristoteles quidem secundo de Anima, text. 147, et sequentibus, inquirens quomodo contrarium rerum species possint esse simul, non satis resolvit: attamen in fine libri de Sensu et sensibili communem illam solutionem

affert, ubi D. Thomas, lectione ultima, rem ruit, ut in eo fiat reflexio specierum ad videntiam rem immediate in seipsa, id quod ostendit dupli experientia. Primo. Nam quod conspici putatur in speculo, non conspicitur in speculi superficie, sed quasi in profundo, in tanta scilicet distantia, quanta distat ab ipso speculo: species autem attingit solum speculum secundum illius superficiem, et ad summum secundum eam crassitatem, in qua forte sit transparens: si ergo ipsa inhærens in speculo videretur, non adeo profunda appareret: objectum ergo est quod immediate videtur cum distantia sua ab speculo. Secunda experientia eorum, qui vident per inspicilla res a longe. Nam si objectum sit a tergo longe distans, et speculum prope visum cernitur optime objectum a tergo existens: non ergo videtur species existens in speculo, sed id quod longe existit, siquidem inspicilla supponuntur apta ad videndum distans, et inepta ad videndum propinquum, nam species speculi utpote propinquissima non recte videretur.

12. Contra assertionem se supponunt Durandus et Valles.—Contra satis confirmatam assertiōnē de spēcībus præsentim sensibilibus opinatur Durandus, in 2, d. 3, quæst. 6, n. 17, et in 4, distinct. 49, quæst. 2, n. 13, Valles, lib. 2 Controversiarum, cap. 28, ubi multa de spēcībus docet, sed multa non vere. Arguunt igitur primo. Ita se habent objectum et species, sicut lux et lumen: sed hæc sunt ejusdem spēcī: ergo et illa. Neganda tamen major propositio, quanquam minor etiam dubia sit. Secundo species est similitudo rei, similitudo autem non est inter ea, quæ specie differunt. Sed hoc argumento probaretur, spēcī quoque intelligibilem caloris ejusdem spēcī esse cum calore: quod tamen est aperte falsum, unde dicitur similitudinem in essendo requirere quidem unitatem specificam, non tamen similitudinem in repräsentando. Tertio actio objecti est univoca: ergo univocum effectum producit. Negandum tamen antecedens, sed quomodo sit actio illa æquivoca, dicemus infra.

13. Quorūdam responsio.—Quarto, et difficile arguitur. Nam species visibilis, verbi gratia, coloris est visibilis: ergo est color. Antecedens manifestum videtur, tum de specie in speculo, quam quisque ibi de seipso conspicit: tum de radiis solaribus vitrum coloratum transmeantibus, ejusque enim coloris conspiciuntur: talis autem color, non nisi species visibilis a colore vitri causata, censeri potest. Ad primum exemplum communis conceptio vulgi est, videri rem in speculo eo modo, quo videatur in sui imagine instrumentalis. Unde licet visio ad rem ipsam revera terminetur immediate, non ad speciem speculi, appetit tamen terminari: juxta quam vulgarem conceptionem occurri posset speciem secundum entitatem quidem suam non videri, attamen quod repräsentativa est, ac veluti in transcursu, seu obiter posse videri, quia ut sic induit eamdem vicem, quam ipsum objectum.

14. Refellitur hæc responsio.—Sed hæc responsio non probatur. Primo, quia non satis intelligitur, ut quippiam non videatur in entitate sua, in esse tamen repräsentativo videatur, nam repräsentativum esse, reale quippiam est, et in quantum repräsentans, in tantum est ens: ergo si videtur repräsentans, videtur secundum entitatem aliquam. Secundo falsum est, quod visio terminetur modo aliquo ad imaginem in speculo, hoc enim tantum dese-

rebetur. Tertia assertio bipartita.—Tertia conclusio. Species intentionales in solo intellectu sunt spirituales et indivisibles: in aliis autem potentia cognoscitivis sunt materiales et divisibles. Prima pars est certa, supposito quod supra ostensum est, has species subjective residere in intellectu: nam accidens proportionatur subjecto, in quo est, intellectus autem est spiritualis: ergo et species in illo inhærentes. Secunda vero pars est contra Paulum Venetum 2, de Anima, text. 127, et Pisanum in sua perspectiva, parte secunda, propositione quinta, qui universaliter asserunt omnes species etiam sensibiles esse indivisibles et immateriales, tamen conclusio illa consimili ratione fit certa. Nam accidens proportionatur potentiae, in qua subjectatur, sed potentiae omnes sensitivæ ma-

teriales sunt et extensae: ergo et species, quæ ibidem subjectantur. Confirmatur experientiis. Nam in speculo species reflectitur extenso modo, siquidem fracto speculo, in quo integra facies repræsentabatur, pars speculi partem faciei tantum reddet: ergo, etc., in parvo quoque speculo apparet res minor, et in majori major: ergo in majori speculo producitur major species, et in minori minor, si autem indivisibilis esset, semper æqualis produceretur. Denique stat videre partem objecti, non viso toto: est ergo partialis species repræsentans partem, et totalis repræsentans totum, quod cum indivisibilitate stare non potest.

17. *Prima difficultas contra secundam partem assertionis, de qua et de sequenti Conimbricenses, l. 2, de Anima 7, quæst. 5, art. 2, Mendoca, disp. 42, de Anim., sect. 5.* — *Quorundam responsio.* — *Rejicitur.* — Sed restat tunc difficultas circa secundam partem conclusionis. Nam species, verbi gratia, visus extensa dicitur ac per diversas sui partes, diversas partes objecti repræsentans: qua ergo ratione potest representari, conspicue per illam objectum magnum, qualis mons? Respondent nonnulli a toto objecto visibili unam tantum speciem produci, quæ quidem, si consideretur secundum partes subjecti extensa est, et divisibilis, secundum rationem vero repræsentandi indivisibilis, ita ut tota ipsa, et quælibet pars etiam totum visibile repræsentet. Sed contra hanc responsionem procedunt etiam rationes adductæ et experientiæ: ostendunt siquidem experientiæ partem speciei repræsentantem partem objecti, et non totum. Præterea ex eadem responsione sequitur speciem a duobus parietibus, verbi gratia, impressam oculis, non duplum esse, sed unam, quæ per quamlibet sui partem repræsentat utrumque parietem, nam par est ratio de duabus parietibus et de duabus medietatibus ejusdem: consequens tamen falsum esse patet ex dictis in secunda conclusione.

18. *Verior responsio.* — Quare dicendum videtur, objectum multiplicare sui speciem in circulum, id enim commune est agentibus naturalibus, ut sphæram suæ activitatis vendicent circularem, et speciatim de speciebus Aristoteles affirmit, lib. de Sono, experientiaque comprobat. Nam in ripa fluminis videtur quis, et per aerem, et per aquam versus omnem partem: multiplicat ergo sui species versus omnes partes: fit ergo ut objectum, et secundum se totum, et secundum omnem sui partem producat speciem sui versus omnem

partem medii: unde nulla est medi pars, in qua non sit species totius visibilis. Porro illa species simplex non est (ut quidam volunt) sed composita ex multis partibus, per quas diversas partes objecti repræsentat, experientia enim constat unam partem separabilem esse ab alia: ut si occultetur, vel auferatur pars objecti, auferatur sane species illius, et non aliarum partium, quas non oportet in diversis partibus subjecti existere, sed esse poterunt in eadem, componendo, integrandoque unam speciem totius objecti.

19. *Secunda difficultas duplicitur urgetur.* — *Satisfit.* — Sed tunc occurrit altera difficultas, nam si eadem parte subjecti, et datur species representans totum, et pars etiam speciei representans quæcumque objecti partem, repræsentatio plane obscura erit et confusa. Rursum si quando species visibilis in speculo reflectitur, in qualibet speculi parte est species representans totum visibile, profecto per quæcumque partem speculi fieret reflexio integræ speciei, quod falsum est. Respondet negando representationem fieri confusam, vel obscuram, nam species ex objecto pertingunt ad potentiam, vel speculum per lineam rectam, ac quantum fieri potest brevissimam, atque eo modo, et ordine, quo sunt inter se objecti ipsius partes ordinatae: non est ergo unde confusio in representatione, aut visione actuali proveniat: similiterque neganda confusio in speculi reflexione, nam per eamdem lineam fit reflexio, per quam species ab speculo procedit, eodemque ordine, et modo (imo talis processio reflexio ipsa est) ac semper illa pars speciei, quæ per minorem lineam multiplicatur efficacius movet potentiam, aut efficacius etiam reflectitur. Ulterius vero succedit tertia difficultas, quo modo res appareat major, vel minor in certam distantiam, sed hæc melius tractabitur in cap. 17, agendo de visu.

20. *Quarta assertio.* — *Cum his faciunt Conimbricenses, lib. 1, de Interpret., c. 1, q. 2, a. 3, sect. 1, et illos secutus Aegidius, lib. 8, de Beatitud., 1 p., q. 2, § 2.* — *Suadetur primo.* — Quarta conclusio. Species intentionales non repræsentant formaliter objecta, sed effective tantum. Hanc multi non approbat post divum Thomam, 1 part., quæst. 12, art. 2, et lib. 2, contra Gent., cap. 98, et libr. 3, cap. 49, neque illos omnino improbabiliter sentire judicamus. Verumtamen posita conclusio probabilior appareat. Primo, quia si species essent formales objectorum repræsentationes, effectum suum formalem necessario communica-

rent potentias, quibus inhærent, atque adeo redderentur eo modo potentiae formaliter conformes suis objectis, seu, quod idem est, formaliter cognoscentes, cum cognitio nihil sit aliud, quam formalis conformitas intentionalis inter potentiam et objectum: hoc autem præter omnium sententiam diceretur, ac facile impugnatur: tum quia jam potentia post comparatas semel species semper esset in actu cognoscendi, quantumvis multas haberet, cum inhærendo, necessario ei formale suum effectum communicarent: tum quia jam voluntas ex illa sui objecti repræsentatione formaliter per speciem, moveri posset ad volendum, neque ratione ulla divertere posset intellectum a repræsentatione: quæ omnia falsa sunt et absurdia.

21. *Quorundam evasio.* — Dices conformitatem potentiae ad objectum per speciem impressam, esse solum in actu primo, sive habitualem: cognitionem vero actualem, cum sit vitalis actus, ac inter ceteros potissimum, non recipi solum, sed elici quoque deberet a vitali potentia, idque immediate, saltem partialiter, cum tamen ad speciem impressam potentia sæpe receptive tantum concurrat, aut si effective etiam aliquando concurrit, veluti cum species immediate ex objectis non imprimitur, eas non efficiat immediate, sed potius species ipsæ, instat aliorum habituum, ab actuali cognitione proxime emanent.

22. *Impugnatur.* — *Usurpal Augustinus 10, Confess., c. 14, et 9 de Trin., c. 17 et c. ult.* — Hæc responsio vera quidem in se est, in praesenti tamen, petitionis principii vitio laborare videtur. Nam argumentum factum hoc ipsum urget, non esse videlicet ad actualem cognitionem aliquid ulterius desiderandum, quam speciem impressam, si ipsa formalis sit sui objecti repræsentatio in potentia. Quod si (ut res habet) ulterius aliquid desideratur, ex eo est, quod species impressa vim tantum habet formaliter repræsentationis, actualis cognitionis partialiter generandæ. Quod declaratur et confirmatur optima seminis, et viventis ex illo producti analogia, quam aliquando Augustinus attigit de intellectivis speciebus. Nam species sunt quædam veluti objectorum semina potentiae cognoscitive tanquam utero mandata ad formandos conceptus, unde et nomina ipsa conceptus, spiritualis generationis, et partus in hac materia passim usurpata eidem analogie attestantur; nimurum, quia ut semen in se organa, vel potentias formaliter non habet, sed vim effective formaticem

organorum in foetu: ita impressæ species formales objectorum repræsentationes non sunt, sed tantum causales.

23. *Suadetur secundo eadem assertio.* — *Effugii impugnatio.* — Secundo probatur assertio. Nam facile plerique omnes admittent speciei concursum ad cognitionem actualem impendi posse, non solum per objectum ipsum, quando accommodate unitum est potentiae, ut in beata visione patet, atque item in cognitione illa, qua Angelus se per suam essentiam intuetur, sed etiam suppleri posse per quamvis aliam rem disparatam: hoc autem falso admittetur, si species esset formalis objecti repræsentatio, cum rem disparatam formaliter objectum repræsentare, sit impossibile. Dices in eo eventu id præstari per objectum ipsum: sed non recte, siquidem, quod assumpta fuerit res alia disparata pro specie, nulla ob id facta fuit mutatio circa objectum: aut ergo cum adest etiam species objectum nihilominus munus illud præstat, quod falso dicetur, aut species semper effectivum tantum concursum exercet: atque adeo absque ulla formalis repræsentatione objecti, quod est intentum.

24. *Confirmatur hæc impugnatio.* — Et confirmatur primo, quoniam indicativi habitus scientiarum, ac similes alii, repræsentativi formaliter non ponuntur, et si in ipsis actuibus qualitatibus, ad quas effective concurrunt, formalis conformitas, propriaque veritas ad ipsa judicata objecta reperiatur: ergo neque species, quæ habitus etiam quidam sunt ad simplices conceptiones concurrentes, formaliter repræsentativas esse oportet. Confirmatur secundo exemplo divinæ essentiæ, quæ ad cognitionem creaturarum concurrit in beatis cum tamen earum repræsentativa formaliter intentionaliter non sit.

25. *Suadetur tertio dicta assertio qua de re concinit auctor, disp. 6 Metaphysice, sect. 6, n. 7, et disp. 30, sect. 11, a n. 30, et l. 2, de Angel., c. 3, n. 24.* — Tandem declaratur conclusio veluti a priori. Nam similia ea dicuntur, quæ unitatem aliquam, seu identitatem inter se habent, ac adeo eo verius, magisque similia dicuntur, quo unitas, seu identitas major fuerit. Est autem major in essentia, quam in accidente aliquo, ut notum est: ac primo loco, si sit unitas in numerica essentia, ob quam rationem quælibet persona divina sine discrimine alterius similis (non dico image) maxime proprie dicitur. Secundo loco, si sit unitas specifica, ut inter duo ejusdem speciei individua. Accidentalis porro unitas, sive